

WETENSCHAPPERS IN DE MEDIA

PERSVOORLICHTING VU

Hoe om te gaan met
media-aandacht, zelf
aandacht opzoeken
en meer.

VU VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

LOOKING FURTHER

CONTACT MET DE MEDIA

De VU wordt dagelijks gebeld door journalisten met uiteenlopende vragen. Wij nemen ook contact op met journalisten voor publiciteit, bijvoorbeeld om een onderzoek bij een breder publiek bekend te maken. Wetenschappers kunnen zelf ook aan de slag om media-aandacht te genereren. Dit document bevat verschillende tips en handvatten voor het omgaan met de media.

Waarom media?

- Meewerken aan een artikel of programma
- Wetenschappelijke onderwerpen vertalen voor lezers (praktische vaardigheid)
- Informatie delen met overheid, politiek en maatschappij (verantwoordelijkheid)
- Bekendheid voor het vakgebied
- Naamsbekendheid praktisch voor aanvragen van subsidies
- Reputatie van de VU (meer studenten, meer samenwerking, eventueel meer financiële middelen etc.)

Dit document bevat verschillende tips en handvatten voor het omgaan met de media.

Rol van Persvoorlichting

De afdeling persvoorlichting bemiddelt in het contact tussen journalist en wetenschapper. De persvoorlichters helpen bij het genereren van publiciteit van onderzoek (via een nieuws- of persbericht), bij het uitnodigen van pers bij een evenement en bij het contact met de journalisten in hun zoektocht naar de juiste wetenschapper of interessante onderzoeksonderwerpen.

Ben jij bereid om de pers te woord te staan? Mail dan jouw expertise en gegevens naar persvoorlichting via pers@vu.nl.

STAPPENPLAN MEDIA-AANDACHT

Toenadering

Journalisten zoeken vaak contact met wetenschappers om verschillende redenen:

1. Journalist wil meer weten over een onderzoek (n.a.v. een persbericht bijvoorbeeld).
2. Journalist doet beroep op wetenschappelijke expertise.
3. Journalist wil een actualiteit duiden.
4. Als bron voor een artikel of productie (dit komt het meeste voor).

NB: Vragen over het beleid of standpunten van de VU worden beantwoord door de woordvoerder van de VU Wessel Agterhof. Deze vragen kunnen worden doorverwezen naar persvoorlichting VU via pers@vu.nl of 06 52361519.

Afweging

Er zijn verschillende zaken om te overwegen wanneer een journalist vraagt om mee te werken aan een artikel of programma. De volgende zaken zijn belangrijk om te weten voor de medewerking:

1. Ben jij de juiste persoon om vragen over het onderwerp te beantwoorden?
2. Om welk medium gaat het en wat is de doelgroep?
3. Hoe groot wordt het artikel/hoe lang duurt het item en hoe groot is uw bijdrage? Om hoeveel spreektijd gaat het (Radio/tv)? Gaat het om een korte quote (Artikel)?
4. Wat wil de journalist van u weten? Feiten, (achtergrond)informatie, opinie?
5. Worden er anderen opgevoerd in het item/artikel?

Met de verzamelde informatie bij de bovenstaande vragen kunt u een afweging maken of je wilt meewerken. Je bent niets verplicht en kunt altijd aangeven er even over te willen nadenken en terug te bellen (korte termijn).

Het is ook mogelijk dat je voor het specifieke onderwerp niet de juiste persoon bent maar uw collega, dit kun je natuurlijk altijd aangeven. Ook als deze bij een andere universiteit zit.

Opzoeken

Wanneer zoek je de publiciteit op? De journalist heeft misschien een ander idee van wat nieuws is dan wat onderzoekers zien als nieuws. Nieuwswaarde wordt door de media vaak bepaald door relevantie en impact. Hier wordt gelet op actualiteit (staat het onderwerp in de belangstelling) en de wetenschappelijke waarde.

Als je een onderzoek aan het afronden bent dat voor een breder publiek interessant kan zijn, neem dan contact op met de persvoorlichter van jouw faculteit. Het overzicht van de verschillende persvoorlichters is te

PERSBERICHT: TIPS & TRICKS

Een persbericht is gericht op een breder publiek met niet-vakgenoten. Schrijf toegankelijk, vermijd vaktermen en gebruik concrete voorbeelden.

vinden op pagina 9 en op [de website](#) van de VU. De persvoorlichter bepaalt met jou of en hoe de media het best kan worden benaderd.

PERSBERICHT

De persvoorlichter kan adviseren in de te kiezen mediastrategie. Afhankelijk van het onderwerp kan de persvoorlichter ervoor kiezen een persbericht te versturen om de media te bereiken. Bij het uitsturen van een persbericht lever je zelf een concept aan bij de persvoorlichter, die eindredactie zal leveren en het bericht zal versturen naar journalisten.

Tips & Tricks:

- Een persbericht moet een breder publiek benaderen met niet-vakgenoten. Schrijf toegankelijk, vermijd vaktermen en gebruik concrete voorbeelden.
- Start de tekst met het nieuws wat je wilt overbrengen. De 'lead' moet antwoord geven op de vragen: Wie, Wat, Waar, Wanneer (Waarom en Hoe)?
- Maak de kop zo pakkend mogelijk.
- Waardeoordelen horen niet thuis in een persbericht.
- Aantrekkelijk beeldmateriaal kan veel toevoegen.
- Een persbericht mag niet langer zijn dan een A4, liefst korter.
- Bij het bericht hoort ook een 'noot voor de redactie' waarbij naam en telefoonnummer van de betrokken wetenschapper(s) hoort. De wetenschapper moet goed bereikbaar zijn voor persvragen na verzending.
- Embargo's kunnen terughoudend gebruikt worden om een medium vast op te hoogte te stellen van een publicatie.

VU-NIEUWSBRIEF

Tweewekelijks verschijnt een nieuwsbrief van de VU met wetenschapsnieuws en de promotieagenda. Journalisten kunnen zich hierop abonneren.

SOCIAL MEDIA

De social mediakanalen, zoals Twitter, Facebook en Instagram, kunnen niet meer genegeerd worden als het gaat om het delen van informatie en het genereren van aandacht.

Zowel VU corporate als alle faculteiten hebben hun eigen Facebook- en Twitteraccounts, om zo de (aankomende) studenten en geïnteresseerden te kunnen bereiken. Zo worden (aankomende) optredens van wetenschappers in de media veelvuldig gedeeld via deze kanalen.

Veel wetenschappers gebruiken hun eigen social media accounts om informatie te delen en contact te leggen met de buitenwereld over hun onderzoek.

Tips & Tricks:

- Als je een social account vooral gebruikt voor werkzaamheden is het mogelijk om jouw titel te vermelden en aan te geven dat eventuele uitspraken op persoonlijke titel.
- Wanneer een Tweet of post VU-onderzoek vermeldt is het van belang om de faculteit te 'taggen' in het bericht door de socialnaam te gebruiken (bijv. @VU_Law). Op die manier kan de VU het weer delen met haar volgers. Dit geldt ook voor andere betrokkenen.
- Wanneer er bij media-aandacht of een media-optreden negatief wordt gereageerd is antwoorden zelden een goed idee. Bij twijfel, neem contact op met de persvoorlichter.
- Aantrekkelijk beeld kan een Tweet of post opvallend maken.
- Bij social media hoeft geen gebruik te worden gemaakt van volzinnen. Maak de boodschap zo kort en bondig mogelijk duidelijk.
- Let op de doelgroep: Met Twitter kan een grote groep worden bereikt van anonieme volgers, waar onder collega's, journalisten en geïnteresseerden. Met Facebook wordt vooral de eigen omgeving bereikt. Wanneer onderzoek interessant is voor studenten kan de Facebookpagina van de Faculteit worden gebruikt via de persvoorlichter van de faculteit.

INTERVIEW

Een interview kan gegeven worden aan een tijdschrift, krant of online platform, of op radio- of televisie. Goed om te bedenken bij een gesprek met een journalist, is dat het geen persoonlijk gesprek is. U spreekt indirect met een grote achterban van lezers of kijkers. Houd hier rekening mee bij het geven van antwoorden.

TIPS & TRICKS

- Bedenk vooraf antwoorden op de logische vragen (Wat, Waarom, Wanneer, Wie en Hoe).
- Wat wilt u kwijt over het onderzoek, terugzien in het interview? Begin daarom met het belangrijkste, vaak is dit de conclusie en maatschappelijke impact.
- Vermijd vaktermen.
- Doe geen uitspraken over dingen buiten uw vakgebied.
- Wanneer het een mening betreft, geef dat duidelijk aan.
- Ga er niet van uit dat de journalist en de lezer of kijker veel kennis heeft over het onderwerp, laat u niet uit het veld slaan door 'simpele' vragen.
- Eventueel kunt u de journalist al van achtergrondinformatie voorzien.
- Voor de VU, uw faculteit en afdeling is het belangrijk dat u geassocieerd wordt met de VU. Het is dus belangrijk dat de journalist uw naam met die van de VU verbindt.

Verdiep je in het programma waarin je te gast bent en bekijk of beluister eerdere afleveringen.

INTERVIEW VOOR RADIO OF TV

Voor een radio- of televisie-interview wordt je meestal eerst gepolst door degene die het interview voorbereid. Het lijkt een oriënterend gesprek, maar het is tevens een soort selectiegesprek waarin u in feite op kennis én uitdrukkingsvaardigheid getest wordt.

Tips & Tricks

- Verdiep je in het programma waarin je te gast bent en, bekijk of beluister eerdere afleveringen.
- Begin het gesprek met de conclusie en ga daarna pas in op details. Kort en bondig is belangrijk.
- Houd de doelstellingen in het oog.
- Houd je spreektijd in de gaten (dit kan van te voren worden afgesproken) en houd het hoofdthema op de voorgrond.
- Praat niet te snel en maar zoveel mogelijk gebruik van concrete voorbeelden
- Maak gebruik van oogcontact en rust.

Foto- en filmopnamen

Voor fotograferen en filmen op de terreinen van de Vrije Universiteit Amsterdam moet toestemming worden aangevraagd door via www.vu.nl/foto een formulier in te laten vullen door de journalist. Als de journalist geen toestemming heeft zal door beveiliging gevraagd worden om te stoppen met filmen of fotograferen en wordt de journalist toegang tot de campus ontzegt. Je wordt vriendelijk verzocht minimaal een week voor de gewenste datum van fotograferen of filmen de aanvraag in te laten dienen. Te laat ontvangen verzoeken kunnen doorgaans niet worden ingewilligd.

Rectificatie

Als er ondanks jouw zorgvuldigheid iets is misgegaan en de journalist niet correct is omgegaan met uw informatie, dan kun je contact opnemen met de persvoorlichter van jouw faculteit. Media zijn niet snel geneigd een rectificatie te sturen maar de persvoorlichters kunnen altijd kijken om wat voor soort fout het gaat en hoe dit op te lossen is.

Eigen houtje

Media-optredens en interviews gaan na een tijdje ook wennen en worden deel van het werk. Dan is misschien de ondersteuning van de persvoorlichters niet meer nodig. Het is wel altijd van belang om hen in te lichten van een (aankomend) optreden of artikel.

- De persvoorlichter kan meedenken over verdere media-aandacht.
- De persvoorlichter kan zorgen voor ontvangst en begeleiding van journalisten.
- De persvoorlichter kan helpen door de voorbereiding van mogelijke vragen en antwoorden.
- De persvoorlichter antiperen op eventuele vragen van de pers.
- De persvoorlichter kan aandacht besteden aan het media-optreden via social media.
- Dit is ook goed ter inventarisatie voor de persvoorlichting-afdeling.

MEDIATRaining

De afdeling persvoorlichting geeft vanaf 2018 wekelijks mediatrainingen. Speciaal voor wetenschappers die in de media verschijnen, die dat willen of bij wie dat te gebeuren staat.

Leer hoe je helder een kernboodschap verwoordt, hoe je de regie houdt tijdens een interview, hoe je omgaat met kritische vragen en controversiële boodschappen. De training vindt plaats in kleine groepen van 3 tot 5 wetenschappers.

In de mediatrainingen krijg je concrete tips en oefen je in de praktijk met het geven van interviews. De volgende vragen komen aan bod:

- Hoe bereik je het nieuws met jouw onderzoek?
- Hoe breng je de kern van je onderzoek duidelijk over?
- Hoe ga je om met kritische vragen van journalisten?

Heel concreet gaat de deelname aan de mediatraining jou het volgende opleveren:

- Je wordt zichtbaar bij mediaredacties;
- Je weet hoe je hierbij *social media* kunt inzetten;
- Je kunt een heldere kernboodschap formuleren die je afstemt op doel en doelgroep;
- Je houdt zelfverzekerd de regie tijdens een interview;
- Je kunt omgaan met kritische vragen zoals "wat hebben we eigenlijk aan uw onderzoek?";
- Je maakt verbaal en non-verbaal duidelijk wat je wil zeggen;
- Je bereidt interviews en media-optredens goed voor;
- Je kunt omgaan met overvaljournalistiek.

Neem voor meer informatie contact op met de afdeling persvoorlichting via pers@vu.nl of 020-5985666.

PERSVOORLICHTERS

De persvoorlichters van de VU zijn bereikbaar via 020 5985666 en pers@vu.nl. Voor urgente persvragen zijn de persvoorlichters buiten kantooruren bereikbaar via 06 52361519.

- Wessel Agterhof: Woordvoerder 020 5982910 / 06 11620382
wessel.agterhof@vu.nl
- Ilana Rooderkerk: Pers- en wetenschapsvoorlichter 020 5982279 / 06 40486743 ilana.rooderkerk@vu.nl
- Marijke Völlmar: Pers- en wetenschapsvoorlichter marijke.vollmar@vu.nl
- Niels Stet: Pers- en wetenschapsvoorlichter 020 5982460 / 06 25763091
niels.stet@vu.nl

Voor vragen over een specifiek wetenschapsgebied kunt u contact opnemen met een van de facultaire voorlichters:

- **Bètawetenschappen:** Mieke Tromp Meesters en Ilana Rooderkerk 020 5982039 / mieke.trompmeesters@vu.nl 020 5982279 / 06 40486743 ilana.rooderkerk@vu.nl
- **Rechtsgeleerdheid en Sociale Wetenschappen:** Eva Plijter 020 5983422 / e.v.z.plijter@vu.nl Indien niet aanwezig: Marieke ter Veer: 020 5982670 / m.p.ter.veer@vu.nl
- **Geesteswetenschappen, Gedrags- en Bewegingswetenschappen en Godgeleerdheid:** Doede van der Hoeven 020 5982726 / d.c.vander.hoeven@vu.nl
- **School of Business and Economics:** Marieke ter Veer 020 5982670 / m.p.ter.veer@vu.nl Indien niet aanwezig: Eva Plijter 020 5983422 / e.v.z.plijter@vu.nl